

Aprilie 2013

Această fișă nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Condițiile de detenție și tratamentul persoanelor private de libertate

A se vedea, de asemenea, fișă tematică „[Dreptul la sănătate al persoanelor private de libertate](#)”.

Izolarea

Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei

08.07.2004 (Marea Cameră)

Ilie Ilașcu, la vremea respectivă om politic făcând parte din opoziție, a fost ținut în izolare foarte strictă timp de 8 ani în Transnistria, o regiune din Moldova, până la revocarea *de facto* a condamnării sale și a pedepsei capitale pentru câteva infracțiuni de terorism și eliberarea sa în 2001. În așteptarea executării pedepsei capitale, acesta nu a avut contact cu ceilalți deținuți, nu a avut acces la informații din exterior deoarece nu îi era permis să primească ori să trimită corespondență, nu a avut dreptul de a -și contacta avocatul și nici de a primi vizite periodice din partea familiei. Celula sa nu era încălzită, era pedepsit prin privare de hrană și nu putea face duș decât foarte rar. Din cauza acestor condiții și a neacordării asistenței medicale, starea sa de sănătate s-a deteriorat. Curtea a hotărât că acele condiții, cumulate, au constituit acte de tortură, **contrare art. 3** din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante) și erau imputabile Rusiei (Curtea a hotărât că Transnistria se afla la vremea respectivă sub autoritatea efectivă sau măcar sub influența decisivă a Guvernului Federației Ruse).

Ramirez Sanchez împotriva Franței

04.07.2006 (Marea Cameră)

Ilich Ramirez Sanchez, terorist internațional cunoscut sub numele „Carlos Șacalul”, a fost ținut în regim de izolare în Franța timp de 8 ani în urma condamnării sale pentru infracțiuni de terorism. Acesta era ținut separat de ceilalți deținuți, dar avea acces la televizor și ziare și dreptul de a primi vizite din partea familiei și avocaților săi.

Curtea a constatat că nu a fost **încălcat art. 3**. Instanța a hotărât că, având în vedere în special personalitatea și pericolozitatea domnului Ramirez Sanchez, condițiile de detenție nu atinseseră nivelul minim de gravitate necesară pentru a constitui un tratament inuman sau degradant. Curtea a reținut că, cu câteva luni înainte de judecarea acestuia, Franța a pus capăt izolării persoanei în cauză.

Curtea a reținut totodată că împărtășește preocupările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante („CPT”) față de eventualele efecte pe termen lung ale izolării domnului Ramirez Sanchez și a subliniat că menținerea izolării, chiar și relativă, nu poate fi aplicată pe termen nedefinit unui deținut. Statele sunt obligate să revizuiască periodic o astfel de măsură, să motiveze menținerea ei și să monitorizeze starea de sănătate fizică și mintală a deținuților.

Piechowicz împotriva Poloniei Horych împotriva Poloniei

17.04.2012

Cele două cauze au ca obiect regimul de detenție prevăzut în Polonia pentru deținuții considerați periculoși.

Încălcarea art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) și **a art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) în ambele cauze.

Curtea a hotărât, în special, că supunerea deținuților la un astfel de regim timp de mai mulți ani, izolându-i, privându-i astfel de stimulare mentală și fizică suficientă și fără a cerceta dacă există motive concrete pentru prelungirea aplicării acestui regim, nu constituie o măsură necesară pentru menținerea securității în penitenciare.

X împotriva Turciei (cerere nr. 24626/09)

09.10.2012

Cererea privește un deținut homosexual care, după ce s-a plâns de acte de intimidare și de hărțuire din partea co-deținuților, a fost ținut în izolare timp de peste 8 luni în total.

Curtea a considerat că acele condiții de detenție i-au cauzat suferințe mentale și fizice, precum și un sentiment profund de atingere adusă demnității sale umane care se interpretează ca „tratament inuman și degradant” **contrar art. 3** din Convenție. Curtea a considerat, de asemenea, că motivul principal al izolării la care a fost supus reclamantul nu îl constituia protecția acestuia, ci orientarea sa sexuală. Curtea a constatat așadar un tratament discriminatoriu contrar art. 14.

Supraaglomerarea

Mandic și Jovic împotriva Sloveniei și Štrucl și alții împotriva Sloveniei

20.10.2011

Cererile au ca obiect condițiile de detenție existente în Penitenciarul Ljubljana din Slovenia. Reclamantii au fost ținuți timp de mai multe luni într-o celulă în care dispuneau de o suprafață de 2,7 m² pentru fiecare persoană. Temperatura atinsă în celulă în cursul amiezii în luna august era, în medie, de circa 28°C. Aceștia erau ținuți închiși în celulă în cea mai mare parte a timpului.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3**, considerând că suferința și dificultățile cu care s-au confruntat reclamantii au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au constituit tratamente degradante.

Hrănirea forțată și intervenția medicală obligatorie

Nevmerjitski împotriva Ucrainei

05.04.2005

Între 1997 și 2000, Yevgen Nevmerjitski a fost arestat preventiv timp de 2 ani și 10 luni. Acesta a contract diverse boli dermatologice în penitenciar, iar starea sa de sănătate s-a deteriorat în mod semnificativ. Mandatul de arestare preventivă a fost prelungit de 5 ori, iar cererea sa de eliberare a fost respinsă, cu toate că termenul legal maxim al măsurii arestării fusese depășit. Pe durata detenției, domnul Nevmerjitski a făcut de mai multe ori greva foamei și a fost hrănit cu forța.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3**. O măsură de tipul hrănirii forțate nu poate fi considerată degradantă dacă este necesară pentru salvarea vieții unei persoane. Guvernul nu a demonstrat însă că această măsură era necesară din punct de vedere medical în cazul domnului Nevmerjitski. Curtea a constatat astfel că măsura era arbitrară. Nu au fost respectate garanțiile procedurale, având în vedere refuzul conștient al reclamantului de a se hrăni. De asemenea, modul în care acesta a fost hrănit, recurgându-se la cătușe, un depărtător și un tub de cauciuc special introdus în esofag, a constituit un act de tortură.

Jalloh împotriva Rusiei

11.07.2006 (Marea Cameră)

Lui Abu Jalloh, bănuț de trafic de droguri, i s-a administrat forțat un vomitiv pentru a-i cauza regurgitarea pliculețelor cu droguri pe care le-ar fi înghițit în momentul arestării. Drogurile respective au fost reținute ulterior ca probe incriminatorii în acțiunea penală împotriva acestuia.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3**. Deși recunoaște că lupta împotriva traficului de droguri reprezintă un interes public major, Curtea a observat că domnul Jalloh nu era un traficant de droguri important și că forțele de ordine ar fi putut aștepta ca drogurile să fie eliminate din organism pe cale naturală, metodă folosită de numeroase alte state contractante pentru a ancheta acest tip de infracțiuni. Administrarea forțată a unui vomitiv constituie un pericol pentru sănătate, metoda respectivă cauzând două decese în Germania. Mai mult, măsura luată în cazul domnului Jalloh, prin administrare forțată cu ajutorul unui tub, trebuie să-i fi cauzat durere și teamă.

Rappaz împotriva Elveției

26.03.2013 (decizie asupra admisibilității)

Reclamantul, care se afla în detenție pentru mai multe infracțiuni, a început greva foamei, încercând astfel să-și grăbească eliberarea. A invocat articolul 2 (dreptul la viață) și articolul 3 (interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante) pentru a susține că, prin refuzul de a-l elibera în ciuda deciziei sale de a continua greva foamei, autoritățile i-au pus viața în pericol. Acesta s-a mai plâns că refuzul de a-l elibera a constituit un tratament inuman și degradant.

Inadmisibilă: în acest caz, Curtea a reținut că autoritățile elvețiene nu și-au încălcat obligația de a proteja viața reclamantului și de a-i oferi condiții de detenție compatibile stării sale de sănătate. În ce privește decizia de a-l hrăni forțat, Curtea a observat că nu s-a stabilit că a fost efectiv executată. A considerat, de asemenea, că respectiva decizie a reflectat o necesitate medicală și a fost însoțită de suficiente garanții procedurale. Nu a existat nici un motiv pentru a crede că, în eventualitatea executării deciziei, maniera în care ar fi fost executată ar fi încălcat articolul 3.

Condițiile (de igienă) din celulă

Kalachnikov împotriva Rusiei

15.07.2002

Acuzat de deținere de fonduri, Valeriy Kalachnikov a fost ținut aproape 5 ani în arest preventiv, până la achitarea sa, în anul 2000. Acesta s-a plâns de relele condiții de detenție din penitenciar, mai ales pentru că celula sa era supraaglomerată (17 m² pentru 24 de persoane), a fost afectat de fumatul pasiv – fiind înconjurat de fumători înrăiți, nu putea dormi din cauză că televizorul și lumina erau aprinse în permanență, celula era infestată de gândaci și furnici, a contractat diverse afecțiuni dermatologice și micoze care i-au cauzat căderea unghiilor de la picioare și a unora de la mâini.

Curtea a acceptat că nu exista nicio dovadă a unei intenții reale de a-l umili pe domnul Kalachnikov, dar a hotărât că acele condiții de detenție erau comparabile cu un tratament degradant, **contrar art. 3**. În special, supraaglomerarea și insalubritatea extreme, precum și efectele lor dăunătoare asupra sănătății și bunăstării reclamantului, cumulate cu durata perioadei în care a fost deținut în asemenea condiții, au justificat această constatare. În ceea ce privește supraaglomerarea, Curtea a subliniat că CPT a stabilit la 7 m² pentru o persoană suprafața minimă aproximativă indicată pentru o celulă de detenție.

Modârcă împotriva Moldovei

10.05.2007

În 2005, Vladimir Modârcă, diagnosticat cu osteoporoză, a fost arestat preventiv timp de 9 luni într-o celulă de 10 m² împreună cu alți 3 deținuți. Celula avea acces limitat la lumina naturală; nu era bine încălzită și aerisită; energia electrică și apa erau întrerupte

periodic. Domnul Modârcă nu dispunea de așternuturi și ținută de penitenciar; masa era amplasată lângă toalete, iar cheltuielile zilnice cu alimentația erau limitate la 0,28 EUR pentru fiecare deținut. În urma unei vizite la penitenciar în septembrie 2004, CPT a calificat hrana servită ca fiind „respingătoare și practic necomestibilă”.

Curtea a constatat că efectele cumulate ale condițiilor de detenție la care a fost supus domnul Modârcă și durata pe care a fost obligat să le suporte au constituit **o încălcare a art. 3.**

Florea împotriva României

14.09.2010

Suferind de hepatită cronică și hipertensiune arterială, Gheorghe Florea a fost deținut la Penitenciarul Botoșani (România) în perioada 2002–2005. Timp de 9 luni, a trebuit să împartă o cameră de 35 de paturi cu 110-120 de persoane private de libertate. Pe parcursul detenției sale, acesta a fost încarcerat împreună cu fumători.

Curtea a constatat **contrare art. 3** condițiile de detenție a domnului Florea. Statul pârât ar fi trebuit să se asigure că persoanele private de libertate nu sunt supuse unei suferințe sau unei încercări de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că starea lor de sănătate nu este compromisă.

Pavalache împotriva României

18.10.2011

Reclamantul a invocat art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane și degradante) și s-a plâns că a trebuit să suporte condiții de detenție necorespunzătoare pe durata privării sale de libertate prin expunerea la fum de țigară și a acordării cu întârziere a asistenței medicale.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3** (tratament).

Percheziția corporală a persoanelor private de libertate

Iwańczuk împotriva Poloniei

15.11.2001

Pe durata arestului preventiv, Krzysztof Iwańczuk a solicitat permisiunea de a vota pentru alegerile parlamentare din 1993. I s-a spus, de către un grup de gardieni, că în acest scop trebuie să se dezbrace și să se supună percheziției corporale. Acesta și-a scos hainele dar nu și lenjeria intimă; gardienii l-au batjocorit, făcând schimb de replici umilitoare la adresa corpului său și i-au adresat insulte. I s-a ordonat să se dezbrace complet, însă a refuzat, fiind condus înapoi în celulă fără a mai primi permisiunea de a vota.

Curtea a hotărât că acel comportament constituie un tratament degradant, **contrar art. 3.** Nu exista niciun motiv imperios care să demonstreze că dezbrăcarea forțată în fața gardienilor de închisoare ar fi fost necesară și justificată din motive de securitate, ținând seama de buna conduită a domnului Iwańczuk în timpul detenției sale, de faptul că nu era acuzat de săvârșirea unei infracțiuni cu violență, nu avea antecedente penale și nu se stabilise că existau motive să se creadă că ar avea un comportament violent.

Deși perchezițiile corporale se pot dovedi necesare în anumite cazuri pentru menținerea siguranței sau prevenirea tulburărilor în penitenciar, acestea trebuie efectuate în mod corespunzător. Un comportament menit să umilească și să înjosească, precum în speță, dovedește lipsă de respect față de demnitatea unei persoane private de libertate.

Valašinas împotriva Lituaniei

24.07.2001

Aflat în executarea unei pedepse privative de libertate pentru furtul, deținerea și vânzarea de arme de foc, Juozas Valašinas a fost obligat, în urma unei vizite făcute de o rudă, să se dezbrace în fața unei femei-gardian de închisoare, în opinia sa pentru a fi umilit. I s-a impus apoi să ia poziția ghemuit; organele sale sexuale și alimentele permise de la vizitator au fost examinate de gardieni care nu purtau mănuși.

Curtea a hotărât că modul în care s-a efectuat percheziția corporală amănunțită dovedea o vădită lipsă de respect față de domnul Valașinas și aducea atingere demnității acestuia. Curtea a constatat **existența unui tratament degradant contrar art. 3.**

Frérot împotriva Franței

12.06.2007 (Cameră)

Aflat în executarea pedepsei cu închisoarea pe viață pentru mai multe infracțiuni, printre care omor și tâlhărie, Maxime Frérot, fost membru al unei mișcări armate de extremă stângă, era supus periodic unei percheziții corporale de fiecare dată când părăsea sala de vizite a penitenciarului Fresnes, unde a fost deținut în perioada 1994-1996. Dacă refuza, era dus în celula disciplinară.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3.** Deși a admis că perchezițiile corporale asupra domnului Frérot aveau ca scop menținerea siguranței sau prevenirea comiterii unor fapte de natură penală, Curtea a constatat cu surprindere că metodele de percheziție la care reclamantul a fost supus au fost diferite de la un loc de detenție la altul. Inspecțiile anale nu se practicau decât la Fresnes, unde orice deținut care revenea din sala de vizite era bănuțit că ascunde obiecte sau substanțe în zonele sale intime. Curtea poate înțelege așadar că deținuții respectivi aveau sentimentul că sunt victime ale unor măsuri arbitrare, cu atât mai mult cu cât regimul percheziției corporale era organizat prin norme interne și îi lăsa conducătorului unității o largă putere de apreciere.

El Shennawy împotriva Franței

20.01.2011

Aflat în executarea pedepsei închisorii pentru mai multe infracțiuni, domnul El Shennawy s-a plâns de perchezițiile corporale la care a fost supus pe durata cercetării sale.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3.** Perchezițiile nu se bazează pe motive serioase de securitate. Deși au fost efectuate pentru o perioadă scurtă, acestea au fost de natură să îi provoace reclamantului un sentiment de arbitrar, de inferioritate și teamă ce denotă un nivel de umilire ce depășește nivelul inerent percheziției corporale a deținuților.

Transferări multiple

Khider împotriva Franței

09.07.2009

Arestat preventiv în cursul urmăririi penale pentru fapte de constituire a unui grup infracțional organizat, tâlhărie și alte infracțiuni, Cyril Khider s-a plâns de condițiile de detenție și de măsurile de siguranță luate la adresa sa în calitate de „deținut sub supraveghere specială”, în special transferările multiple, perioadele lungi de izolare și perchezițiile corporale sistematice.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3.**

Payet împotriva Franței

20.01.2011 (Cameră)

Aflat în executarea pedepsei închisorii pentru săvârșirea infracțiunii de omor, domnul Payet s-a plâns de condițiile de detenție, în special de transferările frecvente din celulele și secțiile penitenciarului din motive de siguranță, precum și de sancțiunea disciplinară care i-a fost aplicată, constând în plasarea sa în celule fără lumină naturală și fără condiții de igienă corespunzătoare.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3** în ceea ce privește condițiile de detenție a domnului Payet în secția disciplinară (locație murdară și șubredă, inundații, insuficiența luminii pentru citit sau scris). Curtea a constatat că **nu a fost încălcat art. 3** în ceea ce privește transferările.

Rele tratamente

Premininy împotriva Rusiei

10.02.2011

În această cauză, o persoană aflată în arest preventiv, fiind învinuită de violarea sistemului de securitate al unei bănci, s-a plâns că a fost maltrată de către colegii de celulă și gardienii centrului de arestare preventivă, precum și că cererile sale de liberare nu au fost soluționate cu celeritate.

Curtea a găsit trei încălcări ale **art. 3** (neîndeplinirea obligațiilor pozitive de către autorități în vederea asigurării integrității fizice și psihice, precum și a bunăstării reclamantului; ineficiența anchetei privind relele tratamente aplicate atât de către colegii de celulă cât și de gardienii centrului de arestare preventivă), și a considerat ca **nu a fost încălcat art. 3** în ceea ce privește pretenziile relele tratamente aplicate de către gardieni.

Detenția unui minor

Coselav împotriva Turciei

09.10.2012

Reclamanții au susținut că autoritățile turce erau răspunzătoare de decesul fiului lor, care suferea de tulburări psihice grave și care s-a sinucis la vârsta de 16 ani într-un penitenciar pentru adulți.

Încălcarea art. 2 (dreptul la viață; lipsa unei anchete efective): Curtea a constatat că autoritățile turce nu doar că au dat dovadă de indiferență față de tulburările psihice grave ale fiului reclamanților – ajungând până la amenințarea acestuia cu sancțiuni disciplinare pentru tentativele de sinucidere anterioare – dar sunt totodată răspunzătoare pentru degradarea stării psihice a acestuia, ca urmare a deținerii într-un penitenciar pentru adulți, fără a-i acorda asistența medicală sau de specialitate de care avea nevoie, împingându-l astfel spre sinucidere.

Hotărâri pilot

A se vedea fișa tematică: "[Hotărâri pilot](#)".

Ananyev și alții împotriva Rusiei

10.01.2012

Cauza se referă la condițiile de detenție a reclamanților, trei resortisanți ruși, arestați preventiv în centre de detenție în așteptarea judecării, aceștia plângându-se de condiții considerate inumane și degradante.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) și **a art. 13** (dreptul la un recurs efectiv).

În cadrul art. 46 (executarea hotărârilor Curții), Curtea a hotărât că guvernul rus are următoarele obligații:

- îmbunătățirea condițiilor materiale de detenție prin crearea unor spații separate pentru toaletele din celule, îndepărtarea plaselor dense de la ferestre și creșterea frecvenței dușurilor;
- modificarea cadrului legislativ existent, a practicilor și comportamentelor;
- asigurarea faptului că se recurge la arestarea preventivă doar în caz de necesitate absolută;
- stabilirea unei capacități de primire maxime pentru fiecare centru de detenție; și
- asigurarea faptului că victimele unor condiții de detenție necorespunzătoare pot să formuleze plângeri efective împotriva acestora și să obțină o despăgubire corespunzătoare.

În vederea punerii în aplicare a măsurilor sus-menționate, autoritățile ruse trebuie să stabilească, în cooperare cu Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, în termen de

6 luni de la data rămânerii definitive a acestei hotărâri, un calendar de măsuri imperative pentru rezolvarea problemelor constatate. De asemenea, statul rus trebuie să asigure măsuri reparatorii, precum și soluționarea amiabilă accelerată a tuturor cauzelor promovate de victimele condițiilor inumane și degradante din centrele de detenție și arestare preventivă din Rusia, în termen de 12 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii (în ceea ce privește cauzele comunicate) sau de la data comunicării (în ceea ce privește cauzele noi).

Torreggiani și alții împotriva Italiei

08.01.2013

Cauza privește problema suprapopulării închisorilor din Italia.

Încălcarea art. 3 (interzicerea torturii și tratamentelor inumane ori degradante)

În baza art. 46 (executarea hotărârilor Curții), Curtea a solicitat autorităților italiene să pună la punct, în termen de un an, un remediu în reparație sau o combinație de mai multe măsuri pentru a răspunde încălcărilor Convenției, mai ales cu privire la suprapopularea închisorilor.

Curtea a decis să aplice procedura hotărârii pilot având în vedere numărul tot mai mare de persoane potențial afectate în Italia și numărul mare de hotărâri de constatare a încălcării Convenției în cauzele deja aflate pe rol.

**Date de contact pentru serviciul presei: Nina Salomon
+33 (0)3 90 21 42 08**